

виснажується в шахтах, щоб вижити, і робота мислителя, митця, чи конструктора. Та все ж, навіть дані творчі роботи митців, науковців, дослідників, Т. Котарбінський вважав також результатом певного специфічного примусу. Ці роботи є примусовою діяльністю в тому сенсі, що їх занедбання, наперекір внутрішнім потребам творця, веде до терпіння. Біографії художників, поетів, музикантів, дослідників, науковців вказують на той факт, що багато з них не змогли б жити без своєї роботи, що вона стала для них справжньою, яка впливає з внутрішніх психічних потреб.

Згідно з Т. Котарбінським, сфера в якій можна використати праксеологію є майже необмеженою. Так, праксеологія Т. Котарбінського активно використовується у сучасній теорії менеджменту. Так, в Університеті імені Марії Кюрі-Склодовської у Любліні функціонує Дослідницький Центр Практичної імені Тадеуша Котарбінського. Його працівники застосовують праксеологію для конструювання методологічних засад теорії менеджменту.

Андрій Кадикало

Національний університет «Львівська політехніка»

ПОНЯТТЯ УПРАВЛІННЯ: ПОСТМОДЕРНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ

Тема управління в умовах глобальної економіки, торгівлі тощо набуває все більшого значення. При цьому, перш за все йдеться, про управління як спосіб оптимізації і пошуку найбільш корисних для людини шляхів її забезпечення будь-чим, чи то товарами, чи послугами, а інколи задоволення її духовних потреб. Основним джерелом і замовником такого способу управління є саме суспільство, яке постійно потребує значних ресурсів для підтримання власної життєдіяльності та структури. Переважно ресурси, які є місцевими для суспільства не здатні повністю задовольнити його потреби і це постійно веде до розширення потреби їх транспортування, тобто відстані постійно збільшуються, що потребує певного впорядкування маршрутів зменшення їх фінансової витратності тощо. Функціонування суспільства і його залежності від зовнішніх ресурсів зумовлені особливостями та принципами на яких дане глобальне суспільство побудоване, а також очевидно, що не всі країни можна вважати такими що входять до «клубу глобального суспільства».

У першу чергу, до глобальних суспільств можемо віднести населення тих країн де формою економічної організації вважається лібералізм або ринкова економіка. Вибраність таких країн пов'язана із тим, що саме такі суспільства можна об'єднати за принципом споживання, тобто їх називають суспільством масового споживання. Окремий індивід у такому суспільстві ілюзорно вільний, рівний як проголошують світові релігії, проте ця рівність найчастіше зводиться до того, що Еріх Фромм називає «однаковістю», тобто тотожністю. Людство, а

отже і глобальне суспільство стає не просто цілим як феноменом, а однаковим. Можна припустити, що дана однаковість зумовлена тим, що детермінованою систему легше передбачати і керувати, а наслідки цього цілком залежатимуть від мети такого управління. Зокрема, ця тотожність дозволяє вести мову про потребу однакового забезпечення можливості споживати те, що пропонується суспільству. Для цього необхідна ціла система, що дозволяє формувати смаки і ті речі та послуги, які суспільство повинно споживати, цим можна пояснити достатньо розвинену сферу розваг. Так американський філософ Фредрік Джеймісон, вважає, що сучасне суспільство живе у замкненому сьогодні, у «ситуації повторюваних змін», які насправді нічого не змінюють. Змінюються потреби, але відсутнє розуміння того для чого і що ми споживаємо. Проте, більшість філософів постмодерністів не вбачає причини такого стану суспільства у зовнішній нав'язаності потреби споживати. Причини насправді, в самій природі суспільства масового споживання. Сучасне суспільство можна вважати нащадком греко-римського світу, а також доби, яка підвела здобутки цивілізації на новий рівень, тобто доби Модерну. Віра у всемогутність людського розуму, його здатність величаво судити з позиції третьої особи, бути суддею в будь-яких питаннях від природознавства до моралі привели людство у ХХ ст. та на початку ХХІ ст. до потреби витворення нових концептів, які стають майже окремими дисциплінами, зокрема тут мається на увазі і поняття управління. Це поняття вказує на подальші спроби людини дотримуватися тієї ж установки модерну про універсальність людського розуму, про його здатність вирішити проблеми сучасного глобального суспільства. Проте, як показує досвід цивілізацій, що пішли у небуття, розширення і спроби оптимізації управління чи керування не вирішували проблем цих суспільств, а лише ускладнювали лінійну ієрархію їх забезпечення. Як приклад можна навести Римську імперію, яка потребувала постійно ресурсів для забезпечення інших ресурсів, тобто виникало замкнуте коло.

Чи можливо в сучасних умовах змінити принципи функціонування суспільства масового споживання на суспільство розвитку? З повною впевненістю відповісти на це питання можливості немає, але для того, щоб зміни були можливими необхідно відмовитись від підходів у принципах управління чи керування, які передбачають односпрямоване використання чого-небудь. Тут передовсім йдеться про те, що не так важливо управляти системою, тобто контролювати її (що само по собі досить проблематично), як розуміти її, взаємодіяти з нею. Глобальне суспільство хоча й є само по собі системою, але при цьому перебуває у залежності від іншої системи, на фоні якої воно локальне, але водночас воно є її частиною. Виходячи з цього стає очевидним, що управління цією системою не можливе на принципах використання у сенсі прагматизму, оскільки багаторівнева структура, якою власне є реальність, має не лімітовані варіанти своїх проявів. Тому підхід на

принципах постмодернізму до управління, який полягає у відмові від монополярності тлумачення процесів, може розширити розуміння даного поняття, коли ми намагаємося не направляти систему, будь то суспільство, природа чи економіка, а передбачити принципи її розвитку і скористатися цим. Головним принципом за таких умов постає усвідомлення того, що лінійність процесів це лише модель нашого логіко-раціонального типу мислення, насправді ж дійсність нелінійна.

1. *Барбур И.* Этика в век технологии. М., 2001; 2. Джеймисон Ф. Постмодернізм, або логіка культури пізнього капіталізму. К., 2008; 3. *Лесков Л.В.* Нелинейная Вселенная: новый дом для человечества. М., 2003; 4. *Удовик С.Л.* Глобализация: семиотические подходы. М.-К., 2002.

Василь Чорний

Львівська державна фінансова академія

ДОВІРА ЯК ГОЛОВНА УМОВА ЦІЛІСНОЇ ВЗАЄМОДІЇ ЛЮДИНИ ЗІ СВІТОМ

Людина може стати людиною лише в соціумі. Без спілкування годі й уявити інтелектуальний, культурний, соціальний її розвиток. Люди, спілкуючись, зазвичай не помічають особливостей цього психологічного процесу. Існує певна когорта людей, яким притаманні особистісні характеристики, що забезпечують довіру інших. До особливостей такого типу людей належать освіченість, приємний вираз обличчя, охайність, хороша фізична форма, оптимізм, чітка мова, добра репутація, впевненість у собі, дотримання норм поведінки, прийнятих у товаристві. Саме такий тип людей здатний викликати довіру у більшості співрозмовників.

Довіра як морально-психологічна категорія, якою характеризують ставлення індивіда до іншої особи і її дій, ґрунтується на переконанні в чесності і сумлінності цієї особи і правильності її дій. Довіра є необхідним компонентом взаємин у колективі або іншій згуртованій соціальній групі. Недовіра у стосунках між людьми породжує напруженість, підозрілість, невпевненість тощо. Дефіцит довіри, що склався в сучасному українському суспільстві, підсилює проблему здатності людини довіряти самій собі. Як самостійний феномен самосвідомості, довіра до себе існує в єдності з довірою до світу і виявляється у варіативному переживанні самоцінності, самоприйняття і самоприхильності людини у різних сферах життя. Вона підвищує здатність до свідомої інтеграції взаємовиключних норм і цінностей, що сприяє зменшенню їх протидії у масовій та індивідуальній свідомості.